

csütörtök május 11kén

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés fűvértetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Népnevelési ügy. Miniszteri rendeletek. Néplap. Megyei küldöttségek Erdélybe Felsőbb rendeletek. Vidéki mozgalmak: Fejér és Esztergom megyékben. Figyelmeztetés Gallicia és Dalmatia ügyében.)

Külföld. (Német és Franciaország.)

Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Pest, május 10kén.

Nevelés az ember második teremtetése. Nevelés nélkül az ember alig több az állatnál. — Emberré csak nevelés által leszünk; de viszont a nevelés emberiségünkben is kivetkőzethet. — A nevelés tehát csak alkalmazásában valami. Maga a szó még jelentéktelen hang, érdemét az alkalmazás adja meg.

Nevelés által akármivé ugyan — mint tán akarnók — nem, — de igen ollyá tehetjük az embert, hogy rendeltetésével ellenkező utat kövessen.

Nevelés fejti ki a szunyadó erőket; nevelés tüzet irányít lelkünk elé; de a nevelés megis kötheti a lelket úgy, hogy az ember gyámkodás nélkül lépni se merjen: mit untig igazol a papi nevelés, főképp a braminok országában!

Az első teremtetés istené, de emberé az idomítás, mi móltán második teremtetésnek nevezhető.

Illy erő birtoka iránt egy nemzet sem lehet közönyös.

A hatalom főbiztosítóka a nevelés. A melly hatalom egészen kezébe keríté a nevelést, — az hosszú időre biztosította magát. Az uralkodás czéljaihoz alkalmazott nevelés által olly támaszt nyert, minót az ágyuk nem adhatnak soha.

A népek, ha nem akarják, hogy kivülök fekvő hatalom álljon nyakukon, — legyenek féltékenyek a nevelés iránt.

E kincs depositariusává csak tiszta kezek lehetnek.

Teheti a nemzet azt kormányja kezeibe, olly kormányába, melly a nemzet többségéből emelkedve ki a bizalom alapján bírja hatalmát; de illy esetben is szakadatlan figyelemmel kísérendő a nevelés, nehogy a kormánynak akár tévedése, akár hanyagsága miatt ezáltal eljászsassék az egész jövő. —

A nevelési hibákat helyre ütni évek, néha félszázad munkájába kerül.

Ezeket figyelembe ajánljuk, mielőtt a következő cikket olvasnátok. —

Egyébiránt a nevelést egyik barátunk nemsokára tüzetesen fogja tárgyalni e lapok hasáiban.

„Az események állépi az egyedeket.“
Ez volt legjeltebb szónokunk kedvencz mondata az országgyűlésen.

És ez állítás igazságát a legulabb idő megmutatá, 's még inkább meg fogja mutatni a jövő. —

A nagy idők nem türenek kis embereket szereplőkül: és legkevesbbé türe meg azon tanok embereit, kik üdvöt keresnek olly tanokban, mellyek a haladás kerekeit megkötik. —

Minden olly tan, mi a népfelsséggel összeütközik, mit az ész mesterkéve disputál magáévá, — romba dőlend a szellem reform mozgalmában.

A februári napok óta sokat másként látnak az emberek, mint láttak az előtt. És ki merné tagadni, hogy a szabadság megtisztítja a fogalmakat?

Tudóssá ugyan néhány nap nem teheti az embereket; de igen is megnyithatja szemeiket, midőn aztán, mi a fenértett falak között igazságnak látszott, az élet verőfényénél csaképpül tündől a szemléző előtt. —

E gondolatok tolokodtak élénk önkénytelenül, midőn a mondandókról hirt vevénk.

Az egyetemitanulók petitióval járultak a közoktatás miniszteréhez kérendők őt, hogy némelly megpenészedett tanárokat mozdítson el, 's helyettök nevezzen ki ollyakat, kiket az ifjuság hallgatni akar, ki embere tudományának a kor értelmében.

Miniszter ur válaszul adá: miszerint nem érez magában hatalmat elmozdithatni egy státustanárt.

Miért?

Mert a következő miniszter ugyanezt tehetné az általa kinevezendőkkel.

Ám! tehát lehetnek emberek, hívók, hogy cselekvényeik utódaikra kötelező szabályul szolgálódnak?

Neveléses tévhit!

Tan emberéhez így felelni! — Vagy tán kézzelfoghatólag akart capitálni miniszter ur?

Miért nem mondá inkább ugy a tant, mint az szerzőjé-től hirdettetett, hogy t. i. a státustanár azért nem mozditható el, — mert szerinte a tudomány a státus fölött áll.

E tanban veszedelmes elv rejlik.

Mi a státusban a népfelsségnél egyéb felséget nem ismerünk. A nép megoszthatja ugyan e felséget, mint jogilag megosztva lenni állittatik, a monarchával, de hogy e felséget a professorokkal is megosztotta volna, arról hallgat a hisztória. Ám álljon a tudomány a státus fölött, állhat, mint tudomány, de ennek sáfára, kezelő (a tanárok) státus fölött semmi esetre nem állhatnak. Ez hasonló volna azon tanhoz, mellyet a papok az egyháznak státus iránti viszonyáról predikálnak. E tanak is erőlyesen ellenmond minden józan státustsérű. —

Vagy csak a miniszter nem mozdithatja el a státustanárt? —

Tehát az összes státus gyűljön össze? Mert persze azért bizományosa a státusnak az illető miniszter, hogy az egészre áppelláljon, mielőtt eselekednék? És milly törvényben van kimondva, hogy a mozdulatlan tanárait székökben ereklényül tartsa fön retentó példájára a tudományak? A haza java csak alárendelt fogalom, — és némelly megkövesedett tan irányában?

A bíró is elmozdithatlan, de elmozdithatlan csak bizonyos határig. Mert bünvádi esetben törvényes elítélés után az is elmozdithatik hivatalából.

A státustanár pedig soha, még akkor sem, ha a rá nézve legnagyobb bünben — a tudatlanság, vagy obscurantismus bünében nyakig úszik?

Ugy de, azt mondják, azért van szabad tanítás! Ha az elpetyhűt tanár nem hallgattatik, lehet hallgatni mást, ki a közönségnek tetszését birandja.

Ez némileg igazis. De midőn a thesisek így állittatának fel, még akkor Franciaországban sem emlegették az in gyen tanítást.

Most itt is másként gondolkoznak. —

Nálunk az ingyentanítás divatozik: tehát a szabad tanítás a jobb tanítást követelőkre nézve gúny, — ha t. i. fizetmi képtelenek a jobb tanítót.

Ki fizetni akar, természetesen felvilágosodottabbat fog hallgatni az obscurussá lett státus tanárnál: de ha eszébe jutandjoga, miszerint ingyen is tanulhat, aligha vigasztalandja magát a szabad tanítás jótékonyágával, aligha örüldend azon elmozdithatlanságnak, melly tanár urak részére olly gyönyörűen kigondoltatott. —

Tehát mit csinál miniszter ur, ha elmozdithatlan tanárja leczkét senki nem látogatja? Vagy néhány embert felfogadnak talán, hogy valaki alügyék a leczkéken? Mert így megovatik az elmozdithatlansági elv?

A szabad tanítás ma nem szolgálhat argumentumul az elmozdithatlanság mellett.

Nekünk a haza javát kell tekintenünk, mi nem engedheti meg, hogy a tanítói szék tudatlan, vagy jellemtelen egyedekkel töltessék meg. —

Ha a szerintetek veszedelmes elv hirdetőit elnémitjátok: miért hirdettetek embereitek által tudatlanságot?

Ha a státus ingyen tanításra széket emel, miért üzettek abból gúnyt elmozdithatlansági elveitekkel?

Ha valaki álarcz alatt befurakodott a tanítói székbe: levétvén álarczát megtartandó örökké?

Igen! inkább szenvedjen a státus, csak a tanok maradjanak épen!

„Az események állépi az egyedeket.“

Golub Vilmos.

Miniszteri közlemény a budapesti czéhfiatalság panaszai tárgyában.

Miután számos budapesti czéhfiatalság több, a czéhfiatalságokra vonatkozó panaszokat és kívánatokat terjesztett elő, — 's ohajtva a főnforgó czéhfiatalságok melóbb orvosolni; miszerint e tekintetben mind a két részről érdekeknek kelló méltánylásával lehessen intézkedni: ennélfogva a budai és pesti városi közönséghez rendelet bocsátatott, meghagyólag, hogy a rendelet vétele után másnap a czéhfiatalságok egybegyűjtsenek, — ezek közül azokkal, kiknek czéhfiatalságuk már folyamadott, az illető panaszok közöltessenek, — azok pedig, kiknek ifjusága eddig még nem tön folyamadott, oda utasittassanak, hogy illető segédeiktől ezeknek netalán panaszait legfőlebb két nap alatt vegyék át; mindnyájan pedig köteleztessenek, hogy, birván már a fiataliságnak kívánatait, legfőlebb 2 nap alatt czéhgyűlést tartsanak, ebben a beadott panaszok iránt, valamint azon saját kívánataik felől is, mik szerint ok ohajtanák a főnforgó czéhfiatalságokat kiegyenlíteni, nyilatkozatot készítsenek, 's azt a városnak haladéktalanul 's annál bizonyosabban benyujtsák, mert az elkészendő

ebeli nyilatkozatok azontul tekintetbe nem lesznek vehetők. — Az eképen begyűlendő czéhfiatalságok végre a város által azonnal föllesznek terjesztendők, miszerint mind a fiataliság panaszait, mind a czéhfiatalság nyilatkozatait az időközben ugy mesterreklből, mint mestersegédékből miniszterileg kinevezendő véleményező bizottvány tüstént tárgyalás alá vehesse, 's a hozandó intézkedések iránt javaslatot készíthessen. — Kelt 'stb.

Belügyminiszteri értesítések.

I. Rendelet. Azon körülmények, mellyek a megyei köz- és városi tanácsgyűlések jegyzőkönyveinek, a helytartótanácschozi fölküldését szükségessé tévők, a nemzeti felelős miniszterium alakításával megszüntenek.

Miután a hatalom és tanácskozás zárt testületek által és titokban többé nem gyakoroltatik, nincs sem országlati, sem közigazgatási tekintet, melly szükségessé tenné, hogy azok, kik kormányzásra hivatvák, jegyzőkönyvi iratok halmozásában buvárkodjanak.

Azért a megyei köz- és városi tanács- és egyéb gyűlések jegyzőkönyveinek hozzám leendő rendszeres fölküldése olly világos jelentés mellett szüntettetik meg, hogy az ekékor tartott gyűlések jegyzőkönyvei is, mellyeknek szokásnál fogva még fel kellett volna küldetniök, már többé fel ne küldessenek.

Megszüntethetik pedig e rendszeres fölküldés annyival inkább, mivel, ha a megyei és városi közéletben olly körülmények, vagy tárgyak merüldenek fel, mellyeket nekem bármí oknál fogva tudnom kell: ez esetben azokivül, hogy a jegyzőkönyv kivételképeni fölküldése elrendeltethetik, — szoros tiszte minden törvényhatóságí elnöknek, gyors, részletes, hiv tudósítást intézni hozzám már hivatalánál fogva, a nélkül, hogy tölem felszólításra várokoznék.

Ez egyik értelmezése a felelős kormány eszméjének. Budapest, april 29kén 1848.

II. A sajtó szabadabbá lett hazánkban is. E téren új mozgás, új élet lesz, sőt már van; iróink eddigelé nem ismert munkásságot fejtenek ki. A gondolatoknak és érzelmeknek szabad közölhetése nagy sokaságban vonja az értelmi erőket az irodalom körébe. Természetes, hogy ingerrel bir a tér, melly az iméntele volt korlátolásokkal, és most a versenynek egészen megnyit.

A szabad sajtó egyik föltétele a nemzet szabadságának. Ugy a kormánynak, mint a nemzetnek nélkülözhetlen szolgálátokat tesz. Tanácsadója és őre mindkettőnek. E nélkül nincs fejlődés, nincs haladás, nincs javítás, nincs szabadság, tudniillik ollyan, melly a népé is, és nemesak keveseké.

A sajtó valóságos hatalom, valóságos fegyver. Értelmes, becsületes, lelkiismeretes ember kezében áldáshozó mint a nap; oktan, álnok és könyelmű ember kezében átok mint a tűz. Ezért szükséges volt azt körülírni törvényekkel, mellyek a jogot épségben hagyván, alkalmazásának bizonyos határt tűznek ki.

Meggyőződésem: hogy bár az 1848. XVIII. t. cikket sokan igen szigorunak tartják, nincs hiedelem, mellyet előadni nem lehetne a nélkül, hogy azon törvényezikk ellen vétéség fogna elkövetetni. 'S e meggyőződésem éi függetlenül attól, hogy e vétségek fölött esküttbíroság íté, melly a közvélemény képviselője levén, igazságtalanul ítéhet mindenütt, csak ittnem.

És épen e meggyőződésemnél fogva különösen szükségessé tartom, hogy az 1848ki sajtótörvény rendeletei pontosan megtartassanak. Mindenesetre nagy ok mellette, hogy a körülményekhez alkalmazva igazságos, hogy rajta a változtatásokat az országgyűlésen évenként megtehetni; de a törvény megtartásának egyedüli okát én abban keresem: hogy törvény. Kell lenni hatalomnak az állodalomban, melly minden fölött van, és ez a törvény. Ezt ne lehessen büntetlenül megszegni senkinek és soha.

Ezen elvek nyomán adom ki jelen utasításomat, mellyt ön felelet terhe alatt veend eszközésbe, pontról, pontra, ugy a mint következik.

Az igazságügyminiszter kiadván a rendeletet az esküttbíroság megalakítására nézve, 's az általa szerkezendő és kinevezendő közváltók tiszte levén a sajtóvétségeket (1848. XVIII. t. cz. 3. 4. 5. 6. 7. 8. §) megtorolni, Önnek kötelességei közé sorozom:

As időszaki lapokra nézve.

1. Összeírást fog készíteni azon időszaki lapokról, mellyek törvényhatóságí körében már megjelennek, kitévén világosan: ki a tulajdonos, a kiadó, a szerkesztő; mind ez hol lakik, a lap ki nyomdájában nyomatik, politikai tartalma é, vagy másnemű tárggyal foglalkozó, henteinkint hányszor és mi alakban jelen meg, mi áron adatik?

Ezt máától számitandó 14 nap alatt elvárom.

A' mint valamely új lap megjelenik, vagy nemere nézve tartalma, avagy a' felelős személy változik, vagy más nyomdában nyomatik, arról értesíteni fog, miután minden hasonló közbejött változásokról magát ön értesített köteles.

Május 1-jétől kezdve minden három hónapban új összeíratot tartozik nekem beküldeni.

2. Fölügyelend, hogy időszaki lap ne jelenbessék meg előbb, sem mint önnek az 1848. XVIII. t. 4. §. szerint nyilatkozat adatik be, melyben ki legyen téve a' tulajdonos, a' felelős kiadó, a' felelős szerkesztő neve, lakhelye, laka, a' nyomda, melyben a' lap nyomtatni fog; és ezt nekem azonnal bejelenteni.

3. Fölügyelend, hogy az 1848. XVIII. t. 30. §. 2-ik pontja szerint, a' f. é. ápril 11-ke előtt megjelenni szokott lapok, attól számitandó két hónap alatt, a' biztosítékot letegyék, a' mellyek pedig ápril 11-dike után kezdtek volna kiadni, azok a' biztosíték letétele előtt ki ne bocsáthatassanak.

Általában, melly lapnak biztosítékot kell letennie, és nem tettele, annak megjelenése gátoltassék meg.

4. Fölügyelend, hogy a' mély időpontban a' lap vagy füzet szétküldötetik, annak egy példánya bejegyzett felelős személy aláírásával az ön által kijelendő helyen pontosan és bizonyosan letéttessék.

A' törvény szelleme szerint e' letételnek a' lap szétküldötése kezdetével, és nem később kell és szabad megtörténnie.

Ki e' szabály ellen vét, 200 ftig terjedő büntetéssel fog sújtalni.

5. Fölügyelend, hogy ha a' biztosíték készpénzben tétetik le, az 5% vel jövedelmezzen, biztos helyre adatván ki. Törvény szerint e' pénzre nézve a' hatóság és ön tartozik jótállással.

6. Fölügyelend, hogy a' bírói elmarasztalás folytában a' pénzbírság a' biztosítékból vonatik le, a' végrehajtástól számitandó 10 nap alatt a' biztosítéki összeg kipótoltassék, különben a' lapot le fogja tiltani.

7. Fölügyelend, hogy ha bírói elmarasztalás folytában a' lap felelős személye fogságot szenvedne, bezárása után 3 nap alatt más felelős személy jelentessék be, kinek neve alatt a' lap megjelenend, — addig a' lapért, utolsó esetben, ha más felelős személy nem helyettesítették, a' nyomdatulajdonos fogván felelni.

8. Ki időszaki lapot ad ki a' kellő nyilatkozat beadása nélkül;

Ki időszaki — akár részben, akár egészen politikai lapot ad ki a' törvényes biztosíték letétele nélkül;

Ki az eddigi illető lapok közül ápril 11-kétől számitandó két hó mulva, a' napra, a' biztosítékot le nem teszi;

Ki a' bírói elmarasztalás folytában megcsontított biztosítéki összeg kiegészítése nélkül adja ki lapját;

Ki az 1848. XVIII. 30. §. 1 szakaszában körülírt nyilatkozatbeli közbejött változásokat azonnal be nem jelenti;

A' 31. §. szerint egy évi fogságig és 500 ftig terjedhető büntetéssel sújtathatván; ennek eszközzésére ön a' közzváltót tiszte szerint föl hívni köteles, minden e' részbeli elmulasztásaért felelőssé tétetvén.

A' nyomdákra és könyvtárosokra nézve.

A' fejlődés és forrás korszaka soha nem jár kitörések, tulzások, sőt merények nélkül, ugy az életben, mint a' sajtóban.

A' társaság elemei midőn magoktól, belőlről bomladozásnak vagy átalakulásnak indultak, a' fölözslás a' sajtó által tulabbhajthatik, semmint az akár a' személy-és vagyonsátor-sággal, akár a' jog és nemzetiség eszméjével meglér. Minden kinek joga, sőt kötelessége a' közélet és tudomány fejlődésén munkálni, javaslatot tenni, tervet készíteni, föl hívást intézni polgártársaihoz, de mindezt saját felelősségének terhe alatt. Ki a' közvélemény és a' bírói elől ugy rejtezik, hogy föl nem találthatik, annál vagy a' jóakarát, vagy a' bátorság hiányzik; amaz nem hazafi, ez nem férflu. Kivált viszonyai közt hazánknak lehetetlen oly nyomatványoknak tért engedni, mellyeknek szerzői nevéket elhallgatván (a' mi magában nem tilos) még kiadjók vagy a' nyomdatulajdonos sem tudatnék. Az eképen titokból használt sajtó a' nemtelen orrfegyverhez le- vén hasonló, meg nem engedtetetik.

Ezeknek folytában: a' törvény rendeletei szerint a' nyomdák fölötti szigorú őrökösés szükséges levén, az új nyomdákra és könyvtárosokra nézve meg fogja ön kívánni:

1. Hogy a' ki nyomdát vagy könyvtárat akar fölállítani, tartozik az 1840-ik XVI. t. 1. és 2-ik fejezetében foglalt rendeleteknek eleget tenni.

2. Tartozik Budapesten 4000, egyéb helyeken 2000 pftot biztosítékul letenni, melly önnek's a' hatóságnak jótállása mellett 5% vel kamatozand a' letévő részére.

3. Tartozik egyszersmind önnek a' fölállításról jelentést tenni; miről nekem azonnal értesítettnek kell.

Általában véve, minden nyomda- és illetőleg könyvtáratulajdonos tartozik teljesíteni's ön felelet terhe alatt tartozik velők teljesíteni a' következőket:

4. Kell, hogy minden nyomdabirtokos bejelentse lakát, sajtóinak számát és helyét, és azt is, melly betűfajból avagy más ékítményekből suly szerint mennyit bír, és ezt minden netaláni új beszerzéskor előbb, semmint használta volna. Egyszersmind ezeknek lenyomásait is beadja.

A' betű- és nyomdai más jegyöntők műhelyei ellenőrség alatt tartandók, hiteles jegyzéket tartozván arról tartani, miből, mi mennyiséget, kinek és mikor adnak el?

5. Kell, hogy ön által lepecsételt zsinórral átvont jegyzőkönyv tartassék minden nyomdában, mellybe mindenféle nyomatványok elkészültének ideje, alakja, czime, vagy ismeretű tartalma, továbbá a' kötetek, példányok, iver száma bejegyeztessek.

Fölügyelend, hogy e' könyv rendszeren, pontosan vezetessék, mi ha nem történnék, a' 38. és 41. §§. rendeleteinek hasonlatosságánál fogva, megbüntetését eszközöndi.

6. Melly nyomda, vagy melly egyes sajtó nincs bejelentve, avagy nem ott van, a' hol a' bejelentés mondja lenni, ön által tüstint elkoboztatván, tulajdonosának megbüntetésé végett a' közzváltónál jelentést teend.

7. Évnyegyenként sorozatos jelentést teend nekem ön azon nyomatványokról és ábrázolatokról, mellyeket a' 40. §. értelmében átveend, de a' mellyek a' hatóságéi maradván, ott megtartandók lesznek.

A' napi hirdetés, a' helybeli hatóság elnökénél, megjelenésekor tüstint letendő; röpiratok és könyvek a' megjelenés után legfőlebb hét nap alatt.

A' museum bekötött példányát a' közoktatási miniszternek fogja megküldeni. Ott, hol a' törvény és helybeli hatóság elnöke nem egy, arra, hogy a' helybeli hatóság elnöke végezze a' maga illető tiszteit, amaz ügyelend föl, nekem felelősséggel a' törvényhatósági elnök tartozván.

8. Minden nyomda, mellynek tulajdonosa az 1840. XVI. t. c. 1. és 2-ik fejezetének eleget nem tesz, vagy a' biztosítékot le nem teszi, vagy kellő nyilatkozatot önnek nem adott, rövid uton be fog zárítani.

9. Fölügyelend, hogy könyvtárosboltot más ne nyithasson, mint az, ki a' kereskedőkre nézve önálló törvényes szabályoknak eleget teend.

A' kik ezeknek eleget nem tehetnek, azoknak boltjuk zárrassék be.

10. Fölügyelend, hogy minden nyomdatulajdonos, ki a' nyomatványon nevéét és lakát ki nem teszi, vagy álnevet és ál lakot tesz ki, a' 41. §. szerint megbüntetésessék.

Mint szinte minden, ki ilyen munkát árul. Az ilyen példányok rövid uton tüstint elkoboztassanak, a' 44. §. értelmében.

11. Az ugynevezett házaló vagy zugkönyvtárosok egyenesen rendőri bánásmód alá tartozván, intézkedni fog ön, hogy erre engedelmet csak alkalmas ember kapjon, 's a' kinek engedelme nincs, az árulástól eltilltassék, és illetőleg megfenyítettessék.

Egyébiránt az engedelmet becsületes magaviseletű embertől meg nem kell tagadni, kiről t. i. föltehető, hogy akár a' társasági rendnek, akár az erkölcsöknek veszélyes nyomatványok és képek titkos árulására föl nem használtaik.

Ezek szerint fog ön eljárni az 1848. XVIII. t. c. végrehajtása körül. Az életnek szabad fejlődés kell, — a' törvények tiszteletét és engedelmisséget igényelnek. Mi, a' törvények végrehajtói, tartozunk rendeleteihez szigoruan ragaszkodni és azokat másokkal is megtartatni. Szolgái vagyunk és nem urai. Reméllem nemzetünk józan szellemétől, az élet és a' sajtó szabad munkássága önkényt fog alkalmazkodni a' törvényekhez; ott, hol ez nem történnék, élni fog ön azonjoggal és hatalommal, mellyel, felelősség terhe alatt, a' törvények által fölruháztattunk. Budapest, ápril 28-án 1848.

Belügyminiszter Szemeré Bertalan.

Pest, május 10-kén.

Örvendj nép. — Lesz néplap.

Örvendj, hogy a' semmit rólunk nélkülünknek hajdani hősei ezen elvüket nem tagadják meg akkor sem, midőn ok a' ténnyezők.

Hisz most illyesnek, ekkorának is kell örülni. —

Örvendj mert megvan már a' „lesz”

A' jövőkor nem fogja majd így írni az első nemzeti kormány tetteit, hogy, mondá: legyen világosság, és lőn világosság. —

Soha sem láttam frescot festeni olyan házban, mellynek még teteje nincs, 's hol minden pillanatban félhető az eső, melly a' szobába becsurog, de a' ház falait is szétmossa, és a' frescot megsemmisíti. — Így tesz kormányunk, etabliroz egy házat, melly kívülől védve nincs, mellynek teteje nincs.

A' ki észre veszi, hogy háza düledezni kezd, és kapesokkal nem kötözi össze falait, mi egyéb lesz sorsa, mint hogy háza lesz maholnap temetője. —

Előbb tetőt védelemül, még villámhárítót is biztosítékul, aztán kapesokat erősítésül, Végre jöhet a' fresco festés.

A' teendők legelsőbbike és legszükségesebbike volt az

most, és lesz: a' nép felvilágosítása. — Második a' honvédelem. — Aztán kapesok, coordinatio és a' t. Mert:

Ha van, népfelvilágosítás, könnyű lesz a' honvédelem. Ha van jó honvédelem, lesznek erős kapesok a' részek közt 's ha ez is meg van, könnyű a' coordinatio. —

Első szükség pedig a' felvilágosítás.

Mert látjuk, hogy a' félig felköltött nép szunyáta állapotában félrebeszél, jobbra balra vagdalózik, a' körülötte levő személy és vagyonsátor-ságot sérti, 's magát megvérti. Mint a' hoszsan alvó, ha fölriasztatik, nem tudja, hogy hol van; ugy a' nép is helyzetében ismeretlen, érdekét nem érti, nem tudja mit szabad, mit nem, botrányokat visz véghez, megtámad személyt és vagyont, pusztít, ront, mert így érti a' szabadságot; kebelébe ereszt bujtogatókat, mert nem tudja, hogy ezek szent ügyének tudatlan, vagy gonoszlelkű ellenségei.

És a' kormány, mellynek a' népben oly erős oszlopának kellene lenni, hogy minden gondolható veszélyben bizony reá támaszkodhassék, csak gyenge pillanatokot vet reá.

Mert ha baj van, ha a' horvátországi bán törvénytelen-séget követ el, ha katonaságunk még mindig idegen földön tartóztatik vissza: a' miniszterium fölfele tekint, 's onnan vár mindent; ignoralja a' népet, felejt, hogy a' mentő, a' védő erő többé nem amott fent, hanem itt alant vagyon.

Mit tehet a' nádor? — mit a' király! Financziális szükségéiben segítni fogja a' miniszteriumot talán a' finanzia- lisan bukásnak indult ausztriai kormány közbenjárásával? Vagy külföldi katonai erőt adand, midőn a' miénkre is szüksége van? — De ha a' néppel kormányunk egy volna, mint lélek a' testtel, egypársor rendelvény, teremthetne milliókat pénzben, katonában, rendben. — Teremthetne mindent.

De midőn a' nép a' miniszteriumot jó formán nevérel sem ismeri, annak szándokát, hogy a' népek javaira működik, nem hogy nem tudja, sőt sok helyen ellenséget lát benne, például hogy katonáknak teszi őket, mitől a' nép irtózik. És hogy a' népek a' miniszteriumhoz kell ragaszkodnia, át nem látja; hogy igazságért többé nem Bécsbe, hanem Pestre a' miniszteriumhoz kell jönnie, senki neki meg nem magyarázza. —

Midőn a' nép maga jóvoltának engedtetik, és ezen talpig becsületes egyszerű lelkiületeket, kiknek egy jó szó is gyakran elég, bujtogatók által törvénytelen-ségre csábítatni, és felvilágosítás hiánya miatt a' dolgoknak rosul, vagy épen nem tudatában hagyatni engedtetik; igen természetes: hogy a' kormány a' helyett, hogy támaszt találna benne, sok helyen nyílt ellenséget talál; 's legtöbb részről közömbös nézőket.

Kitagadja tehát, hogy itt első fő szükség: a' néplap országos szempontból, egyszerűen, hiven, a' néphez mérve.

Kell, hogy országos legyen, és egy.

Mert nemzeti közszükséget nem lehet provinciális érdekek tekinteni, vagy negylekütségre bizoni, vagy halasztani. Kell, hogy egyszerű legyen, mint lelkiülete annak, kihez intéztetik. Kell a' népet tudósítani országos érdekekről, tanítani teendőire, megismertetni vélelegesebb is saját helyzetét.

Magyarozók legyenek a' nép-jegyzők, papok, káplánok, dologtalan szerzetesek. — Vagy tén csak nem áll a' clerus a' miniszterium fölött, vagy azon kívül. Tehát csak szigorú parancs. —

És ha kellene 20 ezer néptanító; zavarba jöhetnének talán, hogy annyi nem találkozik? — Igen is nem.

Én tudnék 20 ezeret össze olvasni Magyarországon.

Tehát országos néplap!

Mert az egész országot kell fölvilágosítani egyszerre, és egyszerűen.

Küldöttség az erdélyiekhez. Komáromme-gye Már Lajos polgártársunknak lelkes indítványára május 1-jén volt közgyűlésén elhatározta Erdélybe két követet küldeni napi díjjal, kik az unio iránti sympathiának magyar honunkból élő, lelkesítő hírnökei legyenek.

Ezen igen korszerű és szükséges példát követni hazafias kötelességének méltán tarthatja minden magyar megye. Komáromi követek: Már Lajos és Beöthy László f. hó 15-kén iudulnak fővárosunkból Kolosvárra, onnét az erdélyi megyék-be szándékoznak szétmenni még országgyűlés előtt. Fölzólittatnak a' többi megyék követei erre a' napra Pestre jönni, hogy a' parányinak látszó, de üdvöst teremthető utra együtt indulhassanak.

Méltó elismerést érdemel Halassy urnak Komáromme-gye most választott első alispánjának e' tekintetbeni erélyes közremunkálása.

A' tegnapi pesti hírlapban közölt pénzügyi miniszteri hivatalos értesítések IV. pontja alatt Kossuth Lajos beteg-sége súlyosbodása következtében kénytelen falura vonulását jelenti, 's kéri a' hivatalérti instánsok processióját, hogy menjenek Dusekhez. Ez a' Dusek maga se hitte volna, hogy még oly fontos persona válik belőle.

Ő felsége a' horvát bának meghagyni méltóztatott: hogy a' magyar korona alatti tartományok egységét a' tör-

vény értelmében fentartani akarván, ó bántása a magyar nádor 's miniszterium felsőbbségét ismerje el. A' báni nyilatkozatot ezen királyi rendelet után várjuk.

Ó felsége a' magyar hadi parancsnokokat utasítani méltóztatott, hogy a' magyar miniszteriumtól vegyék 's kérjék hivatalos eljárásaik iránti utasításukat. A' bécsi hadügyminiszter pedig minden rendeletekre nézve, mellyek az összes hadseregére vonatkoznak, vagy mellyek a' magyar sergeknek külföldön alkalmazását tárgyazzák, tegye magát érintkezésbe előlegesen a' magyar miniszteriummal; viszont a' magyar a' hadügyminiszterium is értekezék azon rendeletei iránt a' bécsivel, mellyek a' monarchia összes hadseregére nézve fenálló intézkedéseket érintenek. Ezen utasítások a' határőrvédőkre is alkalmazandók, épségben tartván a' bánt illető tulajdonosi illetőségeket.

Ó felsége május 7én Mészáros Lázár ezredessel tudatván hadügy miniszterre leti kinevezetését, őt miniszteri állomása elfoglalására szólítja.

Vidéki mozgalmak

Fejérvármegyének, ezen több évek óta czirákijás önkény, adminisztrátori szeszély, 's püspöki korteskedési szenvedély által korbácsolt törvényhatóságnak f. e. május 15ő napja, az alkotmányos szentszabadság tavaszának kezdete volt. Ezen örökké emlékezetes napon jelent meg egy — a' közgyűlésből kiküldött küldöttség szives meghívására szeretve tisztelt közbizalmu főispánunk id: Pázmándy Dienes Fejérmegyei közönsége előtt, ki is az esküt letévén, velős beszéddel főispáni székét minden haszontalan czifraság nélkül elfoglalta, hol Zlinszky István 15ő alispán által a' tisztikar részéről a' közönség dörgő éljenei közt forró szavakkal üdvözöltetett. Megyei teremünkben olly lelkesedés, mint új főispánunk megjelenésekor, mig alig mutatkozott, bizonyos ez, milly jól választott főispánt számunkra lelkes belügyminiszterünk.

Ezek után országgyűlési követünk jelentése olvastatott, 's a' nevezetes törvények kihirdtetettek.

Madarász József indítványba hozá, miszerint megkérendő volna miniszterelnök, hogy a' municipiumoknak bár milly alakban lehető fentarthatása végett tervet adjon a' jövő országgyűlés elé. — Továbbá oda irányozza a' miniszterium működését, hogy Olaszország, és a' szabaddá leendő szomszéd Lengyelország — köztársasággá váljanak. — Miután azonban jelen felelős miniszteriumunkban bizalmunk tökéletes, őt az elsőre nézve utasítani ez okból fölöslegesnek, de egyszersmind körünkön kívülinek is látjuk. A' mi pedig a' külügyeket illeti, erre nézve magunkat dictátorságra feljogosítottaknak nem ismerjük, különben is neveléses lenne, ha mi alkotmányos királlyal bíró nemzet, másoknak köztársasági formát ajánlanánk, vagy pedig a' francia és helvét köztársaság elé védbástyaúl (mint szónok magát kifejezé) olasz köztársaságot állítnánk, 's illykép köztársaságtól magunkat homeopaticze köztársaság által védnök. — Mi szívünk mélyéből csak azt kívánjuk, hogy az olasz és lengyel nemzet szabad és boldog legyen, milly kormányzati alakban remélik őkszabadságukat és boldogságukat biztosítva, az az ő gondjuk; — azt megválasztani nemzeti jogaikhoz tartozik.

Madarász József ezen indítványának eltemetése után, egy az 1848: 5. tcz. rendelet folytán megyénknek őt kerületre leendő felosztását magában foglaló tervet ajánla a' közgyűlés figyelmébe. — A' terv elfogadtatott. Megyénk választó kerületeinek fő helyei e' következők: Bodaik — Csákvár — Alsóuth — Rác — Almás, és Sárkeresztur. Minden kerülethez 29 ezer 's néhány száz lélek fog tartozni.

Meg levén a' kerületi felosztás állapotva, és a' választók összeírására választandó küldöttség tagjai iránti intézkedés másnapra levén halasztva; — a' 16 tcz. értelmében a' megyei hatóságot gyakorlandó bizottvány tagjai választattak meg.

Ezek folytán egy kellemetlen jelenet hőmpölyge a' közgyűlés elé: Gr. Zichy Ödön volt adminisztrátor magát a' bizottvány tagjai közé kérte soroztatni, mire Madarász József őt a' legkeményebb kifejezésekkel megtámadván, a' zsufoolt terem tapsriadásai között csudálkozását jelenté ki, miszerint azon ember, ki magát az alkotmányos szabadság lemeszárására a' megbukott kormány által mint bérgyilkos eszközül használni engedte, 's e' megye házából a' szabadság követőit Cziráky főispánja alatt kiszuroyoztatni segítette, 's illykép e' teremnek embervérrel leendő ásztatására segédkezet nyújtott, — most magát feltolni nem szégyenli, azzal végzvéen beszédet — hogy a' jelenlévő nép bemocskolná magát, és a' szabadság napjait, — ha a' volt adminisztrátort a' bizottványba be fogadná. — A' láрма, ingerültség, leirhatlan, — A' helyre állott esend után Rosty István vevé fel először a' szólás fonalát, Madarász tettét roszalván 's az ex adminisztrátort védvén. — És im gróf uram! Rosty Pista, — ezen ember, ki gógös clubbotok élceinek tárgya, — gunyos humortoknak lovagló paripája volt, — ezen igaz szívű, 's minden hizelgésnélkül igazat mondó ember, ki a' conservativ uralom alatt a' jelenleg nyugalmazott 's bukott notabilitások

alá való dúrvaságának czéltáblája volt, — ezen ember feledve a' tömérdek méltatlanságokat, a' nemtelen bosszu törpe köréből, a' visszafizetés órájában kibontakozva első emelt védő szót ön mellett! Ön mellett uram! ki őt pártjával egyetemben a' hatalom korszakában csak lenézni 's megvetni tudta. Rosty Istvántette, lovagias tett volt, legméltóbb jutalma, az általános elismerés. — Madarász Józseftől nem vártuk ezen megtámadást, — hogy a' bizottványba nem kívánja besorozni Zichy Ödönt, ez szelidebben is meglehetett volna mondani, azonban lefegyverzett, bukott, 's már nem ártható ellenségre rohanni, nem telenbosszúra mutat. — Ez nem férfias tett — de nem is politicus, mert jelen körülményeink között egyetértésre és összetartásra van szükség! — — —

Másnap május 2án a' választók összeírását eszközzendő 50 tagból álló választvány, 's a' törvényszéki bírák választattak meg, 's miután egy tüzeskedő táblabíró megactioztatott, Fejérmegye utolsó közgyűlése befejeztetett. Azóta a' bizottvány szorgalommal működik; a' rendes bizottványi ülések, mindig a' hónapok első köznapiján fognak kezdődni. —

Érdemes a' közönségnek megtudni, miszerint gróf Zichy Domokos mint rozsnói püspök azon ígéretet tette, hogy Fejérmegyében a' népnevelés előmozdítására éltte fogytáig évenként 400 pengő forintot fog adni, — 's mi történt, a' szegény rozsnói püspök ígését, a' dús gazdag veszprémi püspök vissza vonta. — De még sebb, a' mi ezután következik: az erélyes bizottvány a' visszavonást mint érvénytelen nem fogadta el, 's a' püspök urnak kijelenteni határozta, miszerint a' kötelezettségbe átvadott ígéretet továbbra is teljesíteni obajtja. — Ez aztán a' gyönyörű dolog, midőn az ájtatos püspököt kényszeríteni kell, hogy ígését tartsa meg 's jót tegyen. — Hja, a' hosszú éveken át tűzött lélekvasárlás, megemészté a' szent czélra szánt kamattökéjét!!!

r.—l.

Esztérgamban apr. 30án fényesen ünnepeltünk. Majus 15ő napja az új törvények kihirdetésére rendeltetvén; előzőleg april 30ka hajnalán 25 ágyulövet és zeneriadó hálaadásra ébresztett mindnyájunkat, a' mikor egyszersmind királyunk születés napját megülni kívántuk. 9 órakor a' nagy piacra vonult a' nép, mellyet négyszögbe a' régi egyenruhás polgárság és a' nemzetőrség több gyalog és lovas százada bekerített, középet állottak a' tűzerek két ágyújokkal. A' szent háromság szobrával alkotott tábori oltárnál a' képezedei ifjuság az énekkart 's ez alkalomra Pestről érkezett Turszki ezredének kara pedig a' zenét képezte, 's körülállott a' megyei és városi hatóság és roppant néptömeg. Békét és atyafiságot egyetértést ajánló szent szöveget és áldozatot János Vincze e' czélra választott kanonok tartott. Isteni szolgálat után a' nemzetőrség zászlóalá esküdt, és fönhangon harsogott hármas éljént a' király ő felségének. Este az egész város díszesen kivilágított, és örömlobogók hirdették átalakulásunk fölötti szíves részvételüket.

Május 1jén a' XVI. t. cz. 2ik §. értelmében megyénk közgyűlést tartott az összes nemesség, és minden falubirája és jegyzője egyetemével a' székház udvarán, és ebben az újabb törvények kihirdtetettek, mellyeket a' köznépek a' jeles népszónok Besze János (kit a' város a' XXIII. t. cz. 11dik §. sa szerinti tisztújítási elnökül közszóval megválasztott) igen helyesen megmagyarázott; ezután az V. t. cz. kikétfoganatosítottuk, 's középponti és választókerületi (mellyeknek helye Kebelekút és Táth leend) választványok jelöltettek ki, elvégre a' XVI. 2. §: c) alatti nagy bizottvány választott meg. Indítvány kettőtétetett, egyikét P. T. *) mellyel a' pesti alapság petitióját pártfogoltatni indítványozta; és F. S. a' testi büntetések eltörlését kérte, de ezen kérdések — mai teendőnk a' törvénykorlátóvún — tárgyalat alá nem vétettek, 's fölötöki határozat máskorra halasztatott. A' közgyűlés legnagyobb békekességben d. 12 ór. befejeztetett. Esztérgam consequens, a' békekességnek helye. Egész vármegyénken nyugalom van, mindenki dolgát végzi.

Május 2kán. Az ügykezelő bizottvány népes gyűlése tartatván, legelőször is ügyhalmaz miatt néhány tisztviselőnek szüksége elismértetett, jelesen: két szolgabíró és eskütt, 2 jegyző, 1 alszámvevő, 1 altéváltárnok, 2 írnök, párkányi járás részére orvos, 1 káplár 's két hajdu; 's mindezeknek megválasztására engedelmet a' kormányzó miniszteriumtól kérünk. — A' választásra ügyelők az V. t. cz. 11. §. szerinti esküt letették. — Egy harmadik törvényszék elnökeül Heya Imre közszóval megválasztott. — Megyénk vadászatra vonatkozó tudósítást kívánván a' belügyminisztertől, innét a' választást úgy értettük, hogy kiki egyedül a' maga birtokán szabadon vadászhata. — A' pénz- és igazságügyi miniszterektől is adóbehajtásra és sajtóvétségek bírálatára vonatkozó rendeletek olvastattak. Az utóbbira vonatkozólag aggodalom merült föl az alapság részéről, minthogy ők az eskütszéki bírói képességtől elűtettek, miután a' jogegyenlőség ki van mond-

*) T. levelezőnket kérjük a' nevek teljes kiürására. Nincs már censor, kitől féltünk kellene azokat, hogy bemocskoltanak. — Szerk.

va. A' sajtótörvény 17. §. szerint a' miniszterium a' büntető eljárásról szóló mult országgyűlési javaslat elvei szerint tartozván az eskütt bíróságot rendezni, az egyházi rendet akarat nélkül is megkelle szoritania, azért tisztelet e' rendeletnek; ám a' mult diaeta más téren állott, a' jogegyenlőség nem volt kimondva, most az eskütszék itél az egyházi rend fölött, 's ők abban részt ne vehessenek? Ez az osztó igazsággal meg nem férőnek találtatott, 's azért tartatott hosszas discussio, miszerint a' közvéleményt megértsék részint a' választandó kövelek, részint az ország 's ezen a' nélkül is csak ideiglenes rendelet a' közjog szerint átalakíttassék.

Május 3án a' sajtóbűnökben ítélandó állandó bíróság ekképalakítottatott egybe: Kruplanicz Sim. Hyros J. Paczolay Ant. jegyző: Birkés Endre, A' marhabús árszabályoztatott 's fontja 19 krra emeltetett. Itt soha sem volt még illy magas ára a' húsnak. — Különbön megyénkben általán a' nyugalom, termés, egészségi állapot, munkakezelés, iskola rend, mind normalis állapotnak örvend.

r.—l.

Figyelmeztetés Galliczia és Dalmatia ügyében.

Az osztrák tartományok számára készített alkotvány kihirdtetett, ennek belbecséről általánosan most nem akarok szólni, hanem hazánkra nézve két fontos körülmény iránt lehetetlen hallgatnom. A' bevezetésben elősoroltatnak azon tartományok, mellyekre az kiterjesztetik, ezek között pedig Galliczia, Lodomeria, valamint Dalmatia is foglaltatik. Nekünk magyaroknak ezt elnézéssel mellőznünk nem lehet, nem szabad. A' hirlapokban úgy olvastam, hogy Galliczia és Lodomeria ellentmondott olly formán, hogy ő közös osztrák parlamentben nem akar megjelenni, hanem különös nemzeti lengyel országgyűlést követel. Azonban nekünk sem szabad hallgatnunk. Nem szándékom Magyarország jogát e' tárgyban akár nemzeti, akár történeti szempontból, hanem az osztrák kormány irányában argumento ad hominem élni. Midőn Maria Theresia alatt a' nagy Lengyelország az akkori század gyalázatára szétdaraboltatott, az e' fölött kibocsátott proclamációban Maria Theresia azt mondá, hogy ő azon tartományokat mint magyarkir. foglalja el, e' fölött, midőn azokat birtokába vette, azokhoz deák és lengyel nyelven egy proclamációt bocsátott — nekem van egy eredeti nyomtatott példányom — nov. 15én az 1773, melynek ezek szavai: „posteaquam spectatis intuitu regiae Hungariae, et Bohemiae coronae nostrae, competentibus nobis in varias Poloniae provincias iuribus iustam aequivalentemque his portionem praevie occupari, nostramque in possessionem redigi iussimus — — — occupari tamquam vindictam aequivalens omnium praetensionum e regnorum nostrorum Hungariae, et Bohemiae antiquissimis iuribus derivatorum“ — Ezen szavakban a' jogvilágosan elismértetik, minélfogva mi az említett osztrák kormány irányában olly erős jogalapon állunk, mellyet nem képes eltagadni, így tehát szükséges egy hatályos óvással jogainkat irányában fentartani; miképp fogjuk e' jogot a' lengyel nemzet irányában értelmezni, az más lapra tartozik, ha a' csehek hallgatnak, ám lassák ők. —

Dalmatiára nézve az állapot reánk még kedvezőbb: Tudjuk, hogy régi időkben mi, és Szlavonia, Croatia, és Dalmatia, mint testvér-országok együtt éltünk öröm 's buteljes napokat, az utolsó később a' velenceiektől elfoglaltatván általok bíratott az 1797ben köttetett lunevillei békekötésig, melly által Velence és Dalmatia az ausztrali császárnak holmi német tartománykák pótlása fejében adtatott; apáink tüstint fölszóllattak, 's Ferencz királyt letett esküjére emlékeztetvén jogait olly világosan kimutatták, hogy kibuvási ajtóeska sem maradván, e' fölött szükséges levén valami „nesze semmi, fogd meg jól“; melly a' magyarokat a' kért katonaadásra jobb kedvűekké tegye, az 1802ki országgyűlésre Dalmatiára nézve ezen rescriptum bocsátatott: — — quoad Dalmatiam autem agnoscit sua Maestas sacratissima hanc iura sacrae coronae pertinuisse, cum tamen propositionem circa suscipiendam illius cum regno Hungariae conjunctionem, quaestio gravior sit, quam ut in moderno rerum exterarum nexu ex ratione etiam status publici nunc superari possit, sua Maestas Sacratissima meritum isthoc uberius expendet, altissimamqua resolutionem suo tempore elargietur. Acta Diaet. 1802. Nro 51 sessione 58 p. 290. — Ezen leiratban a' magyar korona joga elismértetik, 's csak a' rendkívüli külügyek állapota miatt lón a' bekebelezés elhalasztva; azóta 46 év folyt el, mellyek közül legalább harmincz békében. Azonban a' visszákapesolás elmaradt annak dacára, hogy 1825 évtől kezdve minden országgyűlésen az előleges sérelmek között Dalmatia bekebelezetése sürgettetett. Figyelmeztetem tehát a' miniszteriumot, hogy a' fenirt szellemben az osztrák kormánytól jogaink mellett hatályosan szólaljon fel mert meg vagyok győződve, hogy a' legközelebbi összejövendő országgyűlés a' miniszteriumtól megkivánandja az e' tárgyban felküldött hivatalos levelének, és arra kapott választanak eredetiben leendő előterjesztését. Rosty Zsigmond

KÜLFÖLD.

NÉMETORSZÁG. Frankfurtban április 29-én tétett köz- zé a német szövetségi törvényjavaslat, melyre a státusok confederatiója alapították. Ezen javaslat szerint a szövetség feje, a császár örökösödés után fíró líra szállna, hogy a német nép közbátorsága 's jólléte annál inkább biz- tosítottassék. A szövetség fejének lakhelye Maina melletti Frank- furt lenne, 's a gyűlés által meghatározandó évi civilistje len- ne udvartartásul. A császárt illetné minden ügyekben a vég- neuhajtó hatalom; ő nevezné ki az országos hivatalnokokat, va- rehajtó hatalom; ő nevezné ki az országos hivatalnokokat, va- lamint a szárazföldi 's tengeri hadaknál a tiszteket, nem kü- lönböztetné a polgárúrságnál is a főbb hadi tiszteket; egyszers- mind ő rendelkezhetik a főnálló sereg elhelyezésében is. A császárt illeti az országgyűlésnek rendkívüli esetekbeni ösz- szehívása, annak elhalasztása, bezárása, vagy föloldozása. Az országgyűlés határozatai a császár általi kihirdetés által a szövetség minden tartományban teljes érvény, 's erőre emel- tetnek. Ő bocsátja ki a törvények teljesedésbe vételére szük- tetnek. Ő bocsátja ki a törvények teljesedésbe vételére szük- tetnek. Ő bocsátja ki a törvények teljesedésbe vételére szük- tetnek. Ő bocsátja ki a törvények teljesedésbe vételére szük- tetnek.

Ezután következnek a nép alapjogai. A szövetség kö- velkező alapjogokat biztosít a német népek, melyek egy- szersmind az egyes státusoknak alkotvány normálul szolgál- nak. 1) Népkepviselet döntő befolyással a törvényhozás 's a- dóztatásban; miniszteri felelősség a népképviselek irányában. 2) A tanácskozásiok nyilvánossága. 3) Szabad községi al- kotvány oly alapon, hogy minden község belügyeit függetle- nül kezelhesse. 4) A törvényesékek függetlensége, a bírói hivatalok állandósága; nyilvánosság 's szóbeliség a törvény- kezési eljárásokban, öszszekötve esküszékkel a bünvádi, 's politikai vétségek ügyeiben. 5) Minden rend 's osztálynak e- gyenlősége a községi terhek viselése 's hivatalokrai képes-

ségben. 6) Általános polgárúrság. 7) Szabad gyülekezési 's egyesülési jog, föntartva a törvény hozatalát a visszaélések ellen. 8) Korlátlan kérelmezési jog egy-egy, mint testü- letek részéről. 9) A hatóságok törvényellenes eljárásai a t- hozás előtt vád alá kérethetnek. 10) Sajtószabadság minden c e n s u r a, c o n c e s s i o, vagy c a u t i o nélkül; a sajtóvé- ségek fölött esküszék itélend. 11) A pecsétjog sérthetlensége. 12) Biztosítása a személyjognak önkényes behörtönzések 's házmotóztatások ellen h a b e a s c o r p u s a c t a által. 13) Jog minden német polgárnak a szövetség akármely tarto- mányában, 's bármely helyen szabadon megtelepedhetni, 's az ott lakókkal egyenlően birtokot szerezhetni, üzletet vezet- hetni, 's örökösödhetni. 14) Szabad kiköltözhetés. 15) Szabad használata a hivatásnak, 's az arrai kiképzetésnek bel és külföldön. 16) A lelkiismeret szabadsága. 17) A val- lás szabadsága, 's a magán, 's nyilvános vallás szabad gya- korlata. — A vallások egyenlősége polgári, 's politikai jo- gokban. —

E javaslati pontokból a német szövetség ötvenes vá- lasztványának szabadelvű gondolkodása sokkal bevalottabb tény, sem mint Heckernek aggodalmi lehetnének: republica- nus nézetei elenyészése iránt. E javaslat második része legvi- lágosabb fokozataul szolgál a köztársaságra, mert az elsővel öszsze nem egyeztethető.

Páris, április 27-én. A német lapok a párizsi 's Sei- ne departamenti választások következő eredményét közli- megválasztottak parlamenti népképviselek: Lamartine, Dupont, Arago, Marrast, Garnier-Pages, Marie, Beranger, Cremieux, Carnot, Bethmont, Durivier, Lasteirim, Vavin, Bucher, Recurt, Cavaignac, Prupin, Corbon, Schmit, Perdi- buer, Pagnerre, Lamennais, Caussidière, Cormenin, Ledru- Rollin, Albert, Flocon, Louis Blanc, Bastide, Goudehau, Paskal, Vettu, Danguy, David, Angers, Wolowski, Garmon, Degoussée, Guinard, Coquierol. Öszszesen 40 képviselő, kik közt heten a munkások osztályából tiszteltetnek meg a többség bizalmával. — Nevezetes e választásoknál az is: hogy C a b e t, az icaria bálvány, a communismus esüggedetlen apostola, — tovább Raspail, 's Blanqui a választásnál megbuktak, mely eredmény Lamartin 's Ledru-Rollin mér- sékelt elvüknek, mely egyedül képes a republikát örök i- dőkre megállapítani, előre is diadalt jósol.

Cavaignacnak párizsi képviselővé lett megválasztása által algiri főparancsnoki állomására Changarnier tábornok neveztetett ki. A Journal des D. az öszszeülendő kamrát a lehető legmérsékeltettség jósolja, minthogy nagyobb részt ugyanazok képviselendik abban Franciaországot, kik a mult parlamentben a conservativ kormányt gyámolták; 's mert sehol sem található terroristikus, vagy communista Francia- ország. —

A választások nem várt eredménye — különösen a déli rész városiban a munkások osztályánál nem csak elégtel- lenséget, de valóságos ellenszegülést, 's elkeseredést szül. Limogesben a nyugtalanság a szavazati ládák öszszetörésé- ben, 's a rendőrhatalóság megtámadásában tetten tévedvén, a kormány katonai erőt használt a rendtelenség elnyomásá- ra. Ez által a nép még inkább felbőszített, 27-én éjjel oly roppant, 's nagy mennyiségű barricadokat állított, hogy a sorkatonaság 's nemzetőrség két ágyúval — kétszer 24 óráig alig képes azokat szétbontani. — Az elesetek száma 22-tőre tétetik; 's az elfogottaké: 234; ezek közt van Naquet, egykori szerkesztője a Sentinelle Normande-nak, 's most szerkesztője a Contract Social-nak. Hasonló kitérés volt a munkások osztályok részéről a választási bukás miatt Lyon, Marseille, Nimes, Elbeuf, Rouen, Havre, Caen, 's egyéb vá- rosokban; hol a rend csak vérnek ontásával állíthatott helyre. —

Ezen rendezettség, 's támadások főleg Sobrier, 's Blan- qui lapjainak tulajdoníthatók, kik a legingerlőbb módon ír- nak ama tömegnek, mely szabadságának egyszerű fogalmá- val sem bír. Egyébiránt — nehogy a választásoknál bukások e pártot elkedvetlenítsék, vagy el is enyésztesék, a nevezett urak titkos társulatok alapításán dolgoznak; így egy oly clubb van most keletkezében, — melynek tagjai csak azok, 's olyanok lehetnek, kik az utolsó 17 évben mint politikai vétkesek büntetettek, számuk 40-re megy, 's 9 tagból álló választványt neveztek ki oly földadattal, hogy az a revolutió menetére fölgyeljen, 's egyszersmind hizza föl a kormányt, hogy e missiót gyámoltsa. Ezen új clubbnak nyit- czélja nem egyéb, mint ellenörködni a kormány, 's a nép- kepviselek háza fölött.

Dunavízjárás: Budán, majus 10-én 3' 5" 0" az 0 fölött.

56ik szám.

„Radical lap”

ezimü politikai hírlapunkra, előfizetést hirdetünk!

Megjelenend e lap folyó év majus 16-kán, hétfőt kivéve minden nap—egy iven. — Előfizetési ár, félévre Budapesten házhozhozással boríték nélkül 6 fr. pp. vidékre pos- tán 8 frt pp., —félévre helyben 3 frt 30 kr. pp., —postán 4 frt. 30 kr. pp. Hogy azonban a tisztelt olvasó közönség lapunk belbecséről minél kevesebb költséggel magának tudomást szerezhesse, —lapunkra majus 16-kától, —július 1-ő napjáig külön előfizetést nyitunk, —hely- ben 1 frt 50 krral pp., postán 2 frt 20 kr. pp.

Előfizetéseket helyben Geibel könyvtár a Kristóf-téren, a vidéken pedig minden postahivatal fogad el. —Rokonszenvü elvárattunk közremunkálásra felhíván, tudatjuk ezut- tal a közönséggel, hogy minden rendü levelezéseket „A Radical lap szerkesztőségének” czimezve szinte Geibel polgártárs szives elfogadni. — Pesten, majus 4-én 1848.

Felelős szerkesztő Mérei Mór, kiadó 's dolgozó társ Rosti Zsigmond. 3—3

Árverési hirdetés.

A nagyméltóságom. k. udvari kincstár ke- gyes jóváhagyásából közhírre tétetik, hogy az 1846. évi k. k. Tokaj uradalmi termésü 104 hor- tódó 3 puttonyos aszszu, nemkülönböven ugyanazon

évi tolesvai termésü 19 hordó puttonyos más- borok 1848. év majus 15-én Terezon a k. k. tiszttartói lakban tartandó nyilvános árverés ut- ján a legtöbbet ígérőnek készpénz lefizetése mellett eladatni fognak. Kelt Diósgyőrött, mar- tius hó 16-án 1848. 3—3

Tanszékre pályázat-hirdetés.

Őcs. 's apost. kir. Felsőkegyelmesen meg- hagyani méltóztatott: hogy a pozsonyi főtanodá- ban a természeti jogtan Kolbay Mátyas által a bányajogtan további megtartása mellett, adas- sák elő; az álladalomtan 's magyar közjogtan

székére pedig pályázat hirdettessék. Miről az il- letők azzal értesítettek: hogy az említett tan- székre, a magyar királyi tudományegyetem jog- kara előtt tartandó pályázás határnapja, folyó eszt. october 5-ékre tűzetett ki. Pesten mart. 23-án 1848. Szoblahói Pálma Elek, egyetemi tanács jegyző. 3—3

A' gőzösök já- rása a Tiszán.

1848ik évi majus 1-jétől kezdve.

Szolnokról Szegedre, Tittelbe 's Zimonyba Pesttel kapcsolatban minden kedden reggel.
" Szegedre minden szerdán 's szombaton reggel.
Szegedről Szolnokba minden hétfőn, csütörtökön 's szombaton reggel.
" Zimonyba minden szerdán reggel.
Zimonybul Tittelbe, Szegedre 's Szolnokra minden csütörtökön.
Minden kedden indul egy vontatógőzös Szegedről Zimonyba, 's minden pénteken Zimonybul Szegedre. 5—0
Pest, majus 1-jén 1848.

Hirdetés.

Néhai Gotzigh Ignác, kassai királyi főta- nodai nyugalmazott tanár által szerzett, 's a ma- gyar kir. tudomány-egyetemi tanács adomány- zásához tartozó 240 forintos iskolai segélydíj ü- rességbe jött. Az azt elnyerni kívánóknak folya- modványaitkn. t. Szabó János urnak, az egye-

tem ez idei nagyságos rectorának, bezárólag fo- lyó évi június 15-ig benyújtani, 's hitelesen bebi- zonyítani kell: hogy tisztántul származása, római katolika hitü, jó erkölcsü, a tudományokban dicséretes előmeneteli, szegény sorsu, 's vagy közép- vagy főtanodában járó ifjak legyenek. — Kelt Pesten, április 14-én 1848. Szoblahói Pálma Elek, egyetemi tanács jegyzője. 2—3

Szerkesztő Helmezy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel uri-utca, 453. szám.

É R T E S Í T Ő.

1848.

A' gőzösök in- dulásai Pestről.

1848dik évi majus 1-jétől kezdve.

Pestről Bécsig naponkint reggeli 6 óraker, kapcsolatban Győrrel.
" Orsovára minden vasárnap reggeli 5 óraker, Galacz 's Konstantiná- polylyal kapcsolatban az oláh részen, 's majus 7 's 21-dikén Odessával.
" " minden csütörtökön reggeli 5 óraker (minden 14 napokban egyesül Galacz 's Konstantinápolylyal a török részen.)
" " E' gőzösök megérkeznek Orsováról minden vasárnap reggeli 4 óraker, 's minden csütörtökön délutáni órákban.
" Tittelig minden kedden 's pénteken reggeli 5 óraker, le 's föltéle Eszéken át; a' kedden induló gőzös Szegeddel kapcsolatban áll.
" " E' gőzösök minden vasárnap 's szerdán délutáni órákban Tittelből megérkeznek.

Vontatóhajók indulásai.

Pestről Bécsbe minden hétfőn 's csütörtökön elindulnak; 's minden szerdán 's szombaton megérkeznek.
" Orsovába minden kedden elindul, 's minden szerdán megérkezik.
" Pesten; majus 1-jén 1848.
Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 5—0

Jelentés a birkatenyésztőkhez.

Alulirt, mint tíz év óta mindenkor, úgy azidén is a közelgő gyapjunyírásra azon leg- jobb minőségü gyapjumosó porból — melyből egy mázsányival három ezer darab juhott hőfé- jerségüre mosható — bizonyos mennyiséget készíttettem eladásra, melynek elfogyásaig min- denkinek szivesen szolgálók. — Említett állításom hitelesítésére az én gyapjumosó porom által a főméltóságú Odessal- chi hg szerémi uradalmában létesített eredményeket e mosóporral együtt nyomtatásban közlöm. Pesten, majusban 1848. P r e y s József And. orvos-fűszerárus Pesten, a' 3 korona- utcában 136. szám alatt. 1—3

Ipar és művészet

Minden héten egyszer (szombaton) másfél iven tervek 's rajzok kíséretében megjelenő folyóirat, szerkesztik:
Glembai Károly 's Birányi Ákos.
Előfizetési ára egy évre 12 frt., félévre 6 frt, egy negyedévre 3 frt pp. házhoz-küldéssel; vidékre egész évre 14, félévre 7 frt pp. Előfizetheti az iparegyesület szállásán (szabadsajtó- utca Ilkey ház, első emelet) 's minden postahivataloknál. A lap megindul július elején.
Az első számmal megjelenendő rajz a nemzeti muzeum terveit adandja, az intézet tör- ténetével; aztán következendnek különféle iparos 's művészeti rajzokkal felváltva: Pest köz- 's jelesb magány-épületeinek tervei 'stb. A' terveket aczélba metszendi Vidéki Károly 's fia. —
Hazánk iparosi 's művészei, névszerint mérnökök, építészek, szobrászok, gépészek 's mindenféle műnökök! nektek 's általatok a' hazának van e' lap áldozva, pártoljátok azt! 1—3
A' magyar nevelési-társaság folyó hó 11-én d. u. 5 óraker az iparegylet-teremében tartandó szakügylésére minden tag, 's nevelési ügybarát meghívatik. F. Lázár Mihály jegyző.